

Čís. 10488.

K vydržení svobody vlastnictví ve smyslu § 1488 obč. zák. jest třeba jednak vzepření vlastníka služebné věci, jednak nevykonávání práva po dobu tří let a jeho neuplatnění v této lhůtě.

Jest otázkou případu, komu patří (v Čechách) v tekoucí veřejné vodě právo rybolovu. Kdo je tvrdí, tomu náleží, by prokázal nabytí. Nelze však míti za to, že práva na rybolov mohly nabytí jen vrchnosti a že to bylo pro ně vyhrazenou výsadou.

(Rozh. ze dne 31. ledna 1931, R I 748/30.)

Spoluvlastníci mlýna čp. 223 domáhali se na žalované obci, by bylo uznáno právem, že žalobcům jako vlastníkům mlýna čp. 223 přísluší výhradné právo rybolovu v potoku S. od stavidel rybníka H. až k bývalému splavu náhonu při mlýně čp. 223, že žalovaná obec jest povinna to uznati, zdržeti se jakéhokoliv zasahování do tohoto výhradného práva žalobců a trpěti výkon rybolovu na řečeném úseku potoka S. vlastníky mlýna čp. 223. Procesní soud první stolice žalobu zamítl. Odvolací soud zrušil napadený rozsudek a vrátil věc prvému soudu, by, vyčkaje pravomoci, ve věci dále jednal a rozhodl. Důvody: Zamítnutí žaloby odůvodnil první soud tím, že jde o služebnost, proti níž se vlastník (žalovaná obec) vzepřel, a ježto se žalobci nedomáhali proti tomu od času, kdy se vzepřel, po dobu delší tří let ochrany u soudu, se jejich právo služebnosti podle § 1488 obč. zák. promlčelo. Podle názoru odvolacího soudu nelze však tento spor řešiti předpisy občanského zákona o služebnostech. Žalovaná strana míní, že podle § 383 obč. zák. má každý právo přivlastniti si ryby z veřejných vod, že proto žalobci (jejich předchůdci) nemohli toto právo vykonávati jako právo individuální. Teprve prý zákonem čís. 58/1885 ř. zák. bylo toto právo volného rybolovu zrušeno a teprve od té doby by se mohlo mluvit o individuálním výkonu. Vývody tyto nemají však oporu v zákoně. Z §§ 382, 383 obč. zák. jest zřejmo, že otázka, komu patří rybolov, má býti řešena »politickým« zákonem. Tímto zákonem jest ovšem zákon čís. 58/1885 ř. zák., ten však nevešel v zemi České, jsa jen rámcovým zákonem a nedočkav se provedení příslušným zemským zákonem, v život. Poměry rybolovu zůstaly tudíž tak, jak byly. A tu jest rozeznávati, o jakou vodu jde. Jde-li o vodu soukromou, uzavřenou, nemůže býti řeči o tom, že ryby v ní jsou věcmi ničimi ve smyslu §§ 382, 383 obč. zák. Zde jest právo rybolovu prostě výronem práva vlastnického. Pak-li jde o vodu veřejnou, lze mluvit o rybách v ní jako o věcech ničích, o takových, k nimž se nabývá vlastnictví okupací. Než ani ve vodách veřejných nelze každému libovolně ryby lovit, nýbrž jen tomu, kdo na to má podle § 383 obč. zák. právo. Před vydáním řečeného rámcového zákona říšského náleželo právo lovit ryby ve vodách tekoucích a splavných ke státním regálům, v jiných vodách tekoucích vyvinulo se právo k lovení ryb jako samostatné právo bývalých vrchností, po případě jako

výkon vlastnického práva držitele pobřežního pozemku. Nebyl tu tedy výkon práva lovití ryby dovolen »každému«. Naopak »neměl býti nikdo k lovu ryb připuštěn a nikomu to nemělo býti dovoleno, leč těm, kdož mají právo rybolovu (Fischereigerechtigkeit), nebo kdož takové oprávnění mohou vykáhati vyučením se řemeslu (professe) aneb tím, že od majitele je obdrželi nájmem nebo jiným dovoleným způsobem« (nař. ze dne 21. března 1771). Jen ojediněle dochovalo se v zemi České právo volného rybolovu v některých obcích, ano po vyvazení pozemkového majetku mělo, pokud se týče práva rybolovu, podle min. nař. ze dne 31. ledna 1852, čís. 460 zůstatí při dosavadním stavu. Z vyličeného jest patrné, že si obec nemůže osobovati právo rybolovu z pouhého titulu správkyně veřejného statku a že právo lovití ryby ve vodách tekoucích (po případě v takových, z nichž a do nichž se ryby mohou přirozenou cestou dostatí — na př. tůně po povodních a pod.) není služebností k této vodě, nýbrž že jest právem samostatným. Nelze-li však toto právo označiti jako služebnost, která jest ovšem myslitelná při umělých nádržích soukromých, nelze na ně použití ustanovení § 1488 obč. zák. Osobuje-li si žalovaná obec sama právo rybolovu v potoce, nastává nutnost zjistiti, komu ze stran právo to patří, pokud se týče zda nepatří oběma. Okolnost, odvoláním zdůrazňovaná, že žalobci mají k potoku vykoupené vodní právo s povinností udržovati břehy a koryta potoka v dobrém stavu, nemá vzhledem k tomu, co shora bylo řečeno, významu, neboť tím se nestali žalobci vlastníky tekoucí vody. Právním názorem na tvrzené právo žalobců jako na služebnost a tím použitím na ně ustanovení § 1488 obč. zák. se však stalo, že se řízení v prvé stolici vůbec otázkou, zda skutečně žalobcům ono právo náleží, nezaobývalo. Bude proto na prvním soudci, by se zabýval okolnostmi, tvrzenými žalobci o tom, jak práva lovití ryby v dotyčné části potoka nabyli, a by o tom po případě s druhé strany proti tomu nabídnuté důkazy provedl a z nich potřebná zjištění učinil. Podaří-li se žalobcům prokázati, že majitelé mlýna skutečně právo rybolovu vykonávali od nepaměti a že je takto nabyli, bude ovšem třeba zabývati se též otázkou, zda jsou výhradnými podměty tohoto práva, či zda je oprávněná námitka strany žalované, že právo rybolovu vykonávaly i jiné osoby, že majitelé mlýna nevykonávali právo to jako své vlastní, nýbrž tak, jako i jiné osoby v přesvědčení, že tu jest rybolov volný, zda se proti výkonu tohoto práva jinými osobami zase naopak žalobci bránili a je z toho vylučovali, či zda obec po dobu podle zákona potřebnou vykonávala právo to svými pachtýři.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl rekursu.

D ů v o d y:

Stěžovatelka má za nesprávný názor odvolacího soudu, že právo rybolovu ve veřejné vodě nelze pokládati za služebnost, a proto pokládá za nesprávné zrušení rozsudku prvního soudu, který uznal vydržení svobody vlastnictví obce k toku potoku S., ani se žalobci nevzepřeli pro-

nájmu rybolovu obcí. Pro rozhodnutí o rekursu není třeba se zabývat tím, zda žalobci tvrzené právo rybolovu v S. jest nebo může býti služebností či jiným právem. Žalovaná obec netvrdila, že žalobci nevykonávali rybolov po tři léta od doby, co obec rybolov propachtovala, po po případě se výkonu rybolovu žalobci vzepřela. Obec jen tvrdila, že žalobci neuplatnili do tří let od vzepření své právo, odpovídajíc na tvrzení žalobní, že si obec v roku 1921 začala osobovati rybolov, že žalobci proti tomu podali stížnost k politickému úřadu, který usnesením ze dne 3. července 1922 odkázal rozřešení otázky, komu přísluší právo rybolovu, na pořad práva. K vydržení svobody ve smyslu § 1488 obč. zák. jest třeba jednak vzepření vlastníka služebné věci, jednak nevykonání práva po dobu tří let a jeho neuplatnění v této lhůtě. Pakliže oprávněný ze služebnosti přes vzepření ji dále vykonává, nepromlčuje se vydržená služebnost a nevydrží se svoboda vlastnictví ve smyslu § 1488 obč. zák. Předpokladem promlčení služebnosti podle tohoto předpisu jest kromě nepodání žaloby do tří let vzepření vlastníka a její nevykonávání po onu dobu odpůrcem. Protože první soud, nezjistiv ostatně ani netvrzený nedostatek výkonu rybolovu, neprávem zamítl žalobu pro promlčení práva podle § 1488 obč. zák. vydržením svobody, nebylo třeba řešiti otázku, zda šlo o služebnost či o samostatné právo rybolovu. Pokud stěžovatelka hájí názor, že žalobci nemohli vydržeti právo rybolovu, protože právo to bylo výsadou bývalých vrchností, a žalobci a jejich předchůdci je nemohli vydržeti proto, že nebyli vrchností, nemá pravdu. Odvolací soud ani neuvádí, že starší právo zná samostatné právo rybolovu jen jako výsadu vrchností, kdežto jinak že přísluší právo pobřežníkům jako výron vlastnického práva, nebo že bylo právo volné okupace podle §§ 382 a 383 obč. zák., jak to jako tvrzení odvolacího soudu uvádí stěžovatelka, nýbrž praví v podstatě, že právo rybolovu ve splavných vodách bylo státním regálem, v jiných tekoucích vodách že se vyvinulo jako samostatné právo vrchností nebo držitelů pobřežních pozemků a že nebyl dovolen výkon každému, protože podle nařízení ze dne 21. března r. 1771 mělo býti dovoleno právo lovití ryby jen těm, kdo se rybolovu vyučili neb od majitele právo to obdrželi nájmem nebo jiným dovoleným způsobem, a posléze že se udrželo v Čechách v některých obcích volné právo rybolovu. Z vývodů odvolacího soudu tedy neplyne nijak názor, že právo rybolovu mohli vydržeti jen vrchnosti. Ani zákon to nikde neustanovuje. Podle výkladu Randova Wasserrecht str. 12, 41, 49 bylo právo rybolovu v historických dobách v zemích bývalého Rakouska ponejvíce vykonáváno obcí nebo pobřežníky a od XV. století zvolna se stávalo právem vrchností ve většině rakouských zemí. Nynější právní stav ohledně práva rybolovu pokládá Randa za nejasný a za neutěšený. Pro nynější právo není otázka, kdo má právo k rybolovu, vyřešena v občanském zákoníku, jenž ji poukazuje na politické zákony (§ 383 obč. zák.). Podle Randových výkladů vyvíjelo se do roku 1848 právo rybolovu buď jako právo vrchností nebo právo zeměpána nebo jako právo vlastníků k půdě nebo jako právo měst, klášterů a prebend a výsad, jako právo mlynářů podle dávného výkonu

a také ve veřejných vodách začasť jako právo volné okupace. Jest otázkou případu, jak se právo rybolovu od dřívějších dob vyvinulo a komu tedy podle oněch hledisk patří. Netřeba zatím řešiti otázku, zda okupační volnost byla tu již zrušena samým zemským vodním zákonem českým, jak míní Randa Wasserrecht str. 48 p. 5 dle §§ 15 a 16 zem. vod. zák., proto, že v § 15, jenž vypočítává, jakým způsobem lze veřejné vody užívatí, neděje se zmínka o právu rybolovu, tedy, že zemský zákon vodní nepočítá právo lovití ryby za výron veřejného užívacího práva, jež je každému volno (sr. ale český zákon rybářský z 9. října 1883, čís. 22/85 z. zák. § 10 odst. 2 čís. 3). Říšským zákonem o rybářství, jenž dosud nevešel v Čechách v platnost, byla rovněž volnost chytání ryb odstraněna. Těmito ustanoveními zákona zůstala nedotčena práva k rybolovu již dříve nabytá, a zemskému zákonodárství zůstalo jen vyhrazeno, by upravil otázku, komu patří právo rybolovu, které dosud bylo volné. Podle toho jest otázkou případu, komu v tekoucí vodě veřejné patří právo rybolovu. Kdo toto právo tvrdí, tomu náleží, by prokázal nabytí. Ale nelze dovozovati, jak činí dovolatel, že práva na rybolov mohly nabytí jen vrchnosti a že to bylo pro ně vyhrazenou výsadou. Není tedy vyloučeno, že žalobci mohli nabytí práva rybolovu výkonem od nepaměti nebo vydržením, a odvolací soud zrušil právem rozsudek prvního soudu, by se zabýval otázkou, zda žalobci nabyli tohoto práva způsobem, jak tvrdí.

Čís. 10489.

Stala-li se v nesporném řízení stížnost bezpředmětnou, ježto v době rozhodování o ní odpadl důvod ke stížnosti, jest stížnost zamítnouti.

Stížnost podle § 9 nesp. říz. musí míti za předmět určité vyhlášené usnesení neb opatření soudu, jímž se mní býti účastník stížen na svém právu zákonem chráněném.

Dědic není oprávněn stěžovati si do toho, že byla (nebyla) na soud přijata dědická přihláška jiných spoludědiců.

(Rozh. ze dne 31. ledna 1931, R I 1005/30.)

V pozůstalostním řízení navrhla pozůstalá vdova v rekursu: a) by byla zrušena veškerá zákonu odporující usnesení prvního soudu při projednání pozůstalosti, b) by okresní soud byl poukázán, by neprodleně provedl soudní odhad usedlosti a zdržel se jakéhokoliv působení na přísežné znalce, c) by ihned vyžádal vrácení dědických přihlášek Anny Č-ové, Marie S-ové, Anny R-ové a Anny F-ové vesměs ze zákona bezvýjimečných, d) by ihned poukázal přihlášené dědičky ze zákona pod c) uvedené na pořad práva civilního s jejich nároky na pozůstalost. Rekursní soud rekurs odmítl. Důvody: Ani v úvodu, ani v provedení, ani v konečném návrhu stížnosti nejsou výslovně označena určitá usnesení neb opatření prvního soudu, proti nimž stížnost čelí a která mají býti podle konečného návrhu rekurentky zrušena. Soud rekursní nemá